

Шығыстарға шолу жүргізу, мақсаттарды, тақырыптарды, объектілерді, өлшемшарттарды, көлемді (қамтуды), деңгейді, уақыт шеңберін, кезеңділікті айқындау қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің м.а. 2025 жылғы 23 мамырдағы № 33 бұйрығы

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 43-бабының 10-тармағына сәйкес
БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған шығыстарға шолу жүргізу, мақсаттарды, тақырыптарды, объектілерді, өлшемшарттарды, көлемді (қамтуды), деңгейді, уақыт шеңберін, кезеңділікті айқындау қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің бюджеттік саясат департаменті заңнамасында белгіленген тәртіппен осы бұйрыққа қол қойылған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде оны алғаш ресми жариялағаннан кейін Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық, актілерінің эталондық бақылау банкінде және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің интернет-ресурсында орналастыру үшін жіберуді қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика бірінші вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министрдің міндетін атқарушы

А. Әмрин

Министрдің міндетін атқарушы

2025 жылғы 23 мамырдағы

№ 33 Бұйрықпен

бекітілген

Шығыстарға шолу жүргізу, мақсаттарды, тақырыптарды, объектілерді, өлшемшарттарды, көлемді (қамтуды), деңгейді, уақыт шеңберін, кезеңділікті айқындау қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы шығыстарға шолу жүргізу, мақсаттарды, тақырыптарды, объектілерді, өлшемшарттарды, көлемді (қамтуды), деңгейді, уақыт шеңберін, кезеңділікті айқындау қағидалары (бұдан әрі – Қағида) Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің (бұдан әрі – Бюджет кодексі) 43-бабының 10-тармағына сәйкес әзірленді және шығыстарға шолу жүргізу, мақсаттарды, тақырыптарды, объектілерді, өлшемшарттарды, көлемді (қамтуды), деңгейді, уақыт шеңберін, кезеңділікті өткізу қағидасын айқындайды.

2. Шығыстарды шолу мақсаттары:

1) тиісті іс-шаралардың орындылығы мен өзектілігін, оларды іске асыру және қаржылық қамтамасыз ету тетіктерін, мемлекеттік саясаттың мақсаттарына қол жеткізу жөніндегі нәтижелерді және баламалы құралдардың болуын бағалау;

2) орта мерзімді бюджеттік жоспарлау сапасын арттыру;

3) ұзақ мерзімді стратегиялық мақсаттарды есепке алу;

4) бюджеттік шығыстардың нәтижелілігін арттыру;

5) басымдығы аз және (немесе) тиімсіз шығыстардан шығыстарды қысқарту және (немесе) қайта бағыттау үшін мүмкіндіктерді анықтау;

6) бюджет қаражатын үнемдеуді қамтамасыз ету;

7) жалпы бюджеттік бақылауды күшейту.

3. Шығыстарға шолу жүргізу мынадай қағидаларға негізделеді:

1) ақпараттың ашықтығы, нәтижелерді ресми сайтта есеп түрінде жариялау міндеттілігі;

2) шығыстарды шолу нәтижелері саясаттың мақсаттарына қайшы келмеуге және (немесе) әлеуметтік-экономикалық дамудың күтілетін нәтижелерінің нашарлауына әкеп соқтырмауға тиіс;

3) нәтижелерді есепке алу міндеттілігі;

4) мүдделі органдар мен ұйымдардың қатысуы.

4. Шығыстарды қарау кезінде келесі талаптар сақталуы керек:

1) шығыстарды шолу мақсаттары мен тақырыптарына сәйкестігі;

2) шығыстарға шолу жүргізудің негізгі өлшемшарттары (нәтижелері) нақты айқындалуы тиіс;

3) шығыстарды жүргізу көлемі (қамту) – құжаттардың түрлері, шығыстарды қарау үшін шығыстардың түрлері айқындалуы тиіс;

4) шығыстарды қарау деңгейі – мемлекеттік басқару деңгейі және (немесе) деңгейлері, шығыстарды жүргізу саласы айқындалуы тиіс;

5) уақыт шеңбері, жиілік.

5. Шығыстарды шолу:

1) шығыстарды шолу тақырыбы болып табылатын проблемалық мәселелерді шешу жолдары;

2) бюджет шығыстарының жүргізіліп жатқан салалық саясатқа сәйкестігі бойынша қорытындылар мен ұсыныстарды қамтуы керек;

3) бюджеттің басым және тиімсіз шығыстарын оңтайландыру мүмкіндіктері (нұсқалары) бойынша;

4) жүргізілетін саясаттың басымдықтарына байланысты бюджет қаражатын басқа немесе жаңа шығыстарға қайта бөлу мүмкіндіктері (нұсқалары) бойынша.

6. Шығыстарға шолуды мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган, бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган, бюджеттік саясат жөніндегі

орталық уәкілетті орган, жергілікті атқарушы органдар, тиісті уәкілетті мемлекеттік органдар оның мақсаты мен тақырыбына қарай жүргізеді.

7. Шығыстарды шолу осы Қағидаларда көзделген түрлер бойынша және өзге де жағдайларда республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясының, Қазақстан Республикасы Парламенті Палаталарының тұрақты комитеттерінің және (немесе) Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның шешімі негізінде жүргізіледі.

8. Шығыстарды шолу, оны жүргізу қорытындылары бойынша қорытындылар мен ұсынымдарды 10 (он) жұмыс күні ішінде шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті орган, егер оны жүргізу қорытындылары бойынша мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган, бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Үкіметіне немесе республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясына немесе егер осы шолу олар бойынша жүргізілген болса, Қазақстан Республикасы Парламенті Палатасының тұрақты комитетіне жіберіледі.

9. Шығыстарды шолу мен оның нәтижелерін уәкілетті органдар, салалық мемлекеттік органдар, жергілікті атқарушы органдар салалық саясат, қызметті ұйымдастыру мәселелері бойынша шешімдер қабылдау үшін, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің (бұдан әрі – Мемлекеттік жоспарлау жүйесі) құжаттарын әзірлеу кезінде, Бюджет кодексіне сәйкес бюджеттік процесте, оның ішінде жалпы сипаттағы трансферттер мен нысаналы трансферттерді жоспарлау кезінде қолданады.

Шығыстарды шолу жүргізу қорытындылары бойынша қорытындылар мен ұсынымдар Бюджет кодексінің 40-бабына сәйкес жариялануға тиіс.

2-тарау. Шығыстарға шолу жүргізу, мақсаттарды, тақырыптарды, объектілерді, өлшемшарттарды, көлемді (қамтуды), деңгейді, уақыт шеңберін, кезеңділікті айқындау қағидалары

1-параграф. Шығыстарды қарау түрлері

10. Қамту дәрежесі бойынша шығыстарды шолу деңгейлес және сатылас болып бөлінеді.

Деңгейлес шолу, онда шығыстарды шолу жалпы белгілі бір бағдарлама шеңберінде болып табылады және жеке элементтер бойынша бюджеттік бағдарламалардың барлық немесе бірнеше әкімшілерінің қызметін қамтиды.

Мемлекеттік жоспарлау жүйесі құжаттарының жалпы бағыттарын іске асыру кезінде бюджеттік бағдарламалар әкімшілері арасында қаражаттың қайталануын және тиімсіз бөлінуін анықтау үшін қолданылады.

Сатылас шолу – бюджеттік бағдарламалардың белгілі бір әкімшісінің бағдарламалары мен процестерін қамтитын шығыстарды шолу болып табылады.

Сатылас шолулар қаражатты оңтайландыру және қайта бөлу үшін ішкі резервтерді анықтау үшін қолданылады.

11. Шығыстарды шолу мыналарға бөлінеді:

- 1) шығыстарды стратегиялық шолу;
- 2) шығыстарды бюджеттік шолу;
- 3) шығыстарды инвестициялық шолу.

2-параграф. Шығыстарды стратегиялық шолу

12. Шығыстарды стратегиялық шолу кезекті үш жылдық кезеңге әзірлеу кезінде міндетті түрде жүргізіледі:

1) мемлекеттік органдардың даму жоспарлары — мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган тиісті мемлекеттік органдармен бірлесіп;

2) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың даму жоспарлары — мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган тиісті жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп;

3) бюджет қаражаты жоспарланатын квазимемлекеттік сектор субъектілерінің даму жоспарлары немесе іс-шаралар жоспарлары-квазимемлекеттік сектор субъектілері тиісті мемлекеттік органдармен — бюджеттік бағдарламалар әкімшілерімен бірлесіп жүргізеді.

Шығыстарды стратегиялық шолу Бюджет кодексінің 43-бабының 5-тармағына сәйкес жүргізіледі.

13. Шығыстарды стратегиялық шолу кезінде тиісті салада (аяда) немесе өңірде мемлекеттік саясатты іске асырудың тиімділігіне талдау, оның ішінде соңғы 3 жылдағы қол жеткізілген нәтижелерді сол кезеңдегі нысаналы көрсеткіштермен салыстыра отырып бағалау, сондай-ақ кезекті орта мерзімді кезеңге жоспарланған нәтижелер және шығыстардың әртүрлі сценарийлерін іске асыру кезінде ұзақ мерзімді салдарлар жүргізіледі.

Бұл ретте мыналар бойынша талдаулар жүргізіледі:

1) Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің таңдалған мақсаттарының, нысаналы индикаторларының, міндеттерінің, нәтижелер көрсеткіштерінің (аралық және түпкілікті) негізділігі мен шынайылығы;

2) құжаттардың мақсаттарына, нысаналы индикаторларына, міндеттеріне, нәтижелер көрсеткіштеріне (аралық және түпкілікті) оларды іске асырудың жоспарланатын мерзімдеріне, сондай-ақ іске асыру мақсатында құжаттар әзірленген жоғары деңгейдегі мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарында белгіленген стратегиялық мақсаттар мен міндеттерге сәйкестігі;

3) Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарын іске асыру үшін қаржы-экономикалық, материалдық-техникалық, еңбек ресурстарымен қамтамасыз етілуі;

4) Мемлекеттік жоспарлау жүйесі құжаттарының мақсаттарына, нысаналы индикаторларына, тиімділігі мен нәтижелілігіне қол жеткізу;

5) тәуекелдерді анықтау, сондай-ақ Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарын іске асыру кезінде тәуекелдерді басқару бойынша барлық қажетті шаралардың қабылдануы.

14. Шығыстарға шолу жүргізу бойынша құрылған жұмыс тобы (бұдан әрі – жұмыс тобы) шығыстарға жүргізілген шолу нәтижелері бойынша мынадай қорытындылар ұсынады:

1) декомпозицияланған нысаналы индикаторлардың, нәтижелер көрсеткіштерінің, іс-шаралардың/жобалардың мемлекеттік жоспарлау жүйесінде айқындалған өлшемшарттарға сәйкестігі;

2) осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген құжаттардың мақсаттарының және (немесе) нысаналы индикаторларының басымдылығы мен шынайылығы;

3) мемлекеттік саясатты қалыптастыру мен іске асыру тетіктеріне қазіргі заманғы әлеуметтік-экономикалық қажеттіліктерге қолда бар тәсілдердің сәйкестігі – мемлекеттің экономикалық дамуы, қоғамның тиісті саладағы мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы көзқарасы;

4) мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарында айқындалған мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді орындау мүмкіндіктері.

3-параграф. Шығыстарды бюджеттік шолу

15. Шығыстарды бюджеттік шолу мынадай кезде:

Бюджет кодексінің 74-бабына сәйкес бюджеттік бағдарламалар әкімшілері шығыстарының лимитін қалыптастыру шеңберінде тұрақты сипаттағы шартсыз базалық шығыстар белгіленген кезде - бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган бюджеттік бағдарламалар әкімшілері ұсынған шығыстар мен оларды қысқартуға арналған ұсыныстарға жүргізілген талдау негізінде.

16. Шығыстарды бюджеттік шолу Бюджет кодексінің 43-бабының 5-тармағына сәйкес жүргізіледі.

17. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің шығыстар лимитін қалыптастыру шеңберінде тұрақты сипаттағы шартсыз базалық шығыстарды белгілеу кезінде шығыстарды бюджеттік шолу кезінде бюджеттің тиісті шығыстарының тиімділігіне, нәтижелілігіне және экономикалық орындылығына талдау жүргізіледі, минималды әлеуметтік стандарттар, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау, мониторинг және нәтижелерді бағалау қорытындыларын ескере отырып, елді мекендер үшін инженерлік-коммуникациялық, көліктік инфрақұрылымдардың минималды стандарттарына, өңірлік стандарттарға, мемлекеттік органдардың даму жоспарларының, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың даму

жоспарларының, инвестициялық жоспарлардың, бюджеттік сұраулардың, бюджеттік бағдарламалар паспорттарының ақпараттары мен көрсеткіштеріне талдау жүзеге асырылады.

Бұл ретте:

1) бюджет қаражаты көлемдерінің есептеулерін тексеру, оларды ең төменгі стандарттарда, бюджеттік сұрауларда, бюджеттік бағдарламалардың паспорттарында, мемлекеттік органдардың даму жоспарларында және инвестициялық жоспарларда айқындалған бюджет қаражатын пайдалану бағыттары бойынша бөлу;

2) шығыстардың басым және басымдығы төмен бағыттарын анықтау тұрғысынан талдау, олар өз кезегінде ықтимал қысқарту тұрғысынан қаралуы мүмкін;

3) басым шығыстардың үнемділігін талдау (тікелей нәтижелерді шығыстармен салыстыру, шығыстардың мақсаттары, халықтың нысаналы топтары, мемлекеттік шығыстардың сыртқы әсерлері нақтыланады);

4) бюджет қаражаты есебінен мемлекеттік қызметтер көрсетудің тиімділігін талдау;

5) бюджет қаражатын басқару тиімділігін бағалау.

Шығыстарға жүргізілген шолу нәтижелері бойынша жұмыс тобы шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органға мыналар туралы қорытындылар ұсынады:

бюджет шығыстарының мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарында айқындалған мемлекеттік саясаттың басымдықтарына сәйкестігі;

бюджет шығыстарының белгіленген талаптарға сәйкестігі, оларды есептеудің дұрыстығы мен толықтығы;

жұмсалған қаражат пен алынған нәтижелер арасындағы байланыстар;

бюджет қаражаты есебінен мемлекеттік қызмет көрсетудің тиімділігі, қажеттіліктерді қамтамасыз ету деңгейі, алушылардың (пайдаланушылардың) және мемлекеттік қызметтер өкілдерінің мүдделерін қанағаттандыру;

шығыстардың қазіргі деңгейінде мемлекеттік қызметтер көрсетудің сапасы мен тиімділігін арттыру мүмкіндіктері;

бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі қалыптастыратын және бюджеттік процесте қолданылатын құжаттардың толықтығы мен сапасы (ең төменгі стандарттар, бюджеттік сұраулар, бюджеттік бағдарламалардың паспорттары, даму жоспарлары, инвестициялық жоспарлар), оның ішінде бюджеттік бағдарламалардың олардың шынайылығы, өзектілігі және қоғамдық маңызы тұрғысынан нәтижелі көрсеткіштері бойынша;

бюджет шығыстарын азайту мүмкіндіктері мен тәсілдері.

4-параграф. Шығыстарды инвестициялық шолу

19. Шығыстарды инвестициялық шолу тиісті мемлекеттік органның және жергілікті атқарушы органның кезекті үш жылдық кезеңге арналған мемлекеттік органның даму

жоспарын әзірлеу шеңберінде мемлекеттік органның инвестициялық жоспарын қалыптастыру кезінде жүргізіледі.

20. Шығыстарды инвестициялық шолуды басталған (жалғасатын) мемлекеттік инвестициялық жобаларды нысанаға басым қаржыландыру ескеріле отырып, Бюджет кодексінің 43-бабының 5-тармағына сәйкес жүргізіледі.

21. Шығыстарды инвестициялық шолу кезінде мемлекеттік органның немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың даму жоспарларында немесе даму жоспарының жобасында мемлекеттік инвестициялық жобалардың іске асырылуына талдау жүргізіледі, инвестициялық жоспарлардың (жобалардың) нысаналы көрсеткіштерімен байланыстыру, қаржыландыруды (жеткіліксіз қаржыландыруды) қамтамасыз ету, жобалардың қымбаттауы және шешу жолдары жүргізіледі.

Шығыстарға жүргізілген шолу нәтижелері бойынша жұмыс тобы шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органға мыналар туралы қорытындылар ұсынады:

1) мемлекеттік инвестициялық жобалардың мемлекеттік жоспарлау жүйесі құжаттарының, Қазақстан Республикасы Президентінің жыл сайынғы Қазақстан халқына жолдауларына сәйкестігі;

2) қаржыландыру көлемдерінің негізділігі және мемлекеттік инвестициялық жобалардың басымдылығын айқындау;

3) экономиканың аралас салаларына (аяларына) мемлекеттік инвестициялық жобаларды іске асырудан болжамды мультипликативтік әлеуметтік-экономикалық әсер, оның ішінде бюджеттің кіріс бөлігін толықтыруға, жаңа жұмыс орындарын құруға әсері;

4) мемлекеттік инвестициялық жобалар мен оларды барынша азайту жөніндегі іс-шаралар іске асырылған жағдайда ықтимал тәуекелдерді;

5) аяқталмаған мемлекеттік инвестициялық жобалардың қымбаттауы, қаржыландырылмауы және жай-күйі себептерінің негіздемесі.

5-параграф. Шығыстарға шолу жүргізудің ұйымдастырушылық негіздері

23. Шығыстарды шолу мынадай ретпен жүзеге асырылады:

1) саланы (аяны) таңдау және шығыстарды шолу мақсатын анықтау;

2) жұмыс тобын қалыптастыру, жауапты тұлғаларды айқындау, әдістемені әзірлеу (қажет болған жағдайда, егер бағалау процесінде деректерді алу мен өндеудің күрделі алгоритмі, ауқымды немесе ерекше мақсаттары болған жағдайда) және шығыстарға шолу жүргізу кестесі;

3) жұмыс тобының шығыстарға шолу жүргізуі;

4) шығыстарды шолу мақсатына қол жеткізу нұсқаларын әзірлеу;

5) шығыстарды шолу жөніндегі есепті дайындау, оны жүргізу қорытындылары бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне немесе жергілікті атқарушы органға

немесе республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясына, егер осы шолу олардың ұсынысы бойынша жүргізілген жағдайда, Қазақстан Республикасы Парламенті Палатасының бейінді тұрақты комитетіне қорытынды ұсынымдар беру.

24. Мемлекеттік жоспарлау, бюджеттік саясат, бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган және мемлекеттік жоспарлау (бюджеттік жоспарлау) жөніндегі жергілікті уәкілетті орган қамтылатын салаларды (салаларды) ескере отырып, шығыстарды шолу объектілерінің тізбесі және оларды жүргізудің орындылығы негізделе отырып, түрлері бойынша ұсыныстарды республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясына жібереді.

Шығыстарды шолу объектілерінің тізбесі бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің ұсыныстарын ескере отырып, сондай-ақ:

- 1) Мәжіліс және Сенат Парламент депутаттары отырыстарының;
- 2) Республика Үкіметі жанындағы комиссиялардың, кеңестердің, консультативтік-кеңесші органдар шешімдерінің;
- 3) Жоғары аудиторлық палатаның және ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті орган аудитінің нәтижелері мен ұсынымдары бойынша қалыптастырылады.

Шығыстарға шолу жүргізудің бағдарларын, бағыттары мен негіздемелерін айқындау үшін шығыстарды шолу объектілерінің тізбесін қалыптастыру басталғанға дейін осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес шығыстарға шолу объектілерінің тізбесін айқындау үшін сауалнаманы пайдалану ұсынылады.

25. Республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясы:

- 1) шығыстарды шолу объектілерінің салалары (аялары) және мақсаттары;
- 2) шығыстарды шолуды қамту түрі мен дәрежесі;
- 3) шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органдар;
- 4) жұмыс топтарын құру мерзімдері;
- 5) шығыстарға шолу жүргізу мерзімдері;
- 6) шығындарды шолу есебін ұсыну мерзімі.

26. Республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясы айқындаған әрбір саладағы (аядағы) шығыстарды шолуды жұмыстың түпкілікті нәтижесі шығыстарды шолу туралы есепті ұсыну болып табылатын арнайы құрылатын жұмыс тобы жүргізеді.

27. Шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті орган республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясы айқындаған мерзімдерде жұмыс тобының ережесін және дербес құрамын бекітеді.

28. Шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті орган басқару деңгейіне, қызмет саласына, шығыстарды шолудың контексті мен мақсаттарына байланысты болады.

29. Жұмыс тобының басшысы шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органның басшысы немесе басшысының орынбасары болып табылады.

Жұмыс тобының төрағасы шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органның ішкі аудит қызметінің басшысы болып табылады.

Жұмыс тобының құрамына мыналар кіреді:

- 1) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі, бюджеттік саясат жөніндегі, бюджеттік жоспарлау жөніндегі тиісті уәкілетті органның және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті органның өкілі (және бюджеттік жоспарлау);
- 2) шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органның стратегиялық жоспарлау, салалық және қаржылық мәселелер жөніндегі құрылымдық бөлімшелерінің өкілдері;
- 3) шығыстарды шолудың тиісті саласына (аясына) жататын кәсіпорындар, мекемелер мен ұйымдардың өкілдері (қажет болған жағдайда);
- 4) тәуелсіз сарапшылар - ғылыми, қоғамдық, халықаралық ұйымдардың өкілдері (қажет болған жағдайда).

30. Жұмыс тобының шешімімен:

- 1) ақпараттың құрамы және белгілі бір шолу объектісі бойынша шығыстарға шолу жүргізу үшін қажетті ақпаратқа қойылатын талаптар;
- 2) шығыстарға шолу жүргізу бойынша жауапты тұлғалардың тізбесі;
- 3) нақты шолу объектісі бойынша шығыстарға шолу жүргізудің жоспарлары-кестелері;
- 4) техникалық тапсырма (шолу объектілері, базалық шығыстар, нәтижелердің нысаналы көрсеткіштері, үнемдеуді қамтамасыз ету жөніндегі тапсырма);
- 5) нақты шолу объектісі бойынша шығыстарға шолу жүргізу әдістемесінің қажеттілігі;
- 6) жұмыс тобының жұмыс жоспары.

31. Жұмыс тобының негізгі міндеттері:

- 1) шығыстарға шолу жүргізу;
- 2) шығындарды шолу мақсатына қол жеткізу нұсқаларын әзірлеу;
- 3) шығыстарды шолу есебін қалыптастыру.

32. Шығыстарға шолу жүргізу шығыстарға шолу жүргізуге бағытталған мәселенің проблемасымен анықталады.

Шолу тақырыбын республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясы, егер осы шолу олардың ұсынысы бойынша жүргізілсе, Қазақстан Республикасы Парламенті Палаталарының бейінді тұрақты комитеттері ұсынады.

33. Шығыстарға шолу жүргізу жиілігі талдау мақсаттары мен егжей-тегжейлі деңгейге байланысты.

Қаржылық есепті кезеңдерге тоқсандық, есепті байланысты болуы мүмкін.

34. Шығыстарға шолу жүргізудің уақыт шеңбері шолу мақсаттарына, тексерілетін деректердің ауқымына, ресурстардың қолжетімділігіне байланысты.

Шолу мерзімдерін жоспарлау деректерді жинау, талдау жүргізу, қорытындылар мен ұсыныстарды талқылау қажеттігін ескере отырып белгіленеді.

Шығыстарға шолу жүргізу үшін объектілерді таңдау критерийлері:

- 1) Шығыстардың мөлшері мен динамикасы:

бюджетте ең көп шығыстары бар объектілер қарастырылады;
түсіндірілмеген себептерсіз айтарлықтай өскен немесе азайған шығындар.

2) Әлеуметтік-экономикалық маңыздылығы:

негізгі мемлекеттік функцияларға (денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қорғау) әсер ететін шығыстар;

маңызды инфрақұрылымдық немесе инвестициялық жобалар.

3) Тиімділік пен нәтижелікті бағалау:

салынған қаражатқа төмен қайтарымы бар немесе тиімділіктің ашық көрсеткіштері жоқ шығыстар;

4) оңтайландыру мүмкіндігі:

басқаруды қайта бөлу немесе жақсарту үшін әлеуеті бар шығыс бағыттары;

"шығыстар-нәтиже" қатынасын арттыруға болатын жобалар.

6-параграф. Шығыстарға шолу жүргізудің әдіснамалық негіздері

35. Шығыстарға шолу жүргізу үшін ақпарат көздері:

1) мемлекеттік органдардың ресми статистикалық ақпараты және әкімшілік деректері;

2) сыртқы көздерден алынған ақпарат;

3) бюджеттердің атқарылуы туралы есептер;

4) бюджеттік және қаржылық есептілік деректері;

5) мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарын іске асыру туралы есептер;

6) бюджетті жоспарлау және атқару процесінде жасалатын және пайдаланылатын құжаттардағы ақпарат пен деректер;

7) отандық және халықаралық стандарттар;

8) сыртқы және ішкі аудит деректері;

9) бағдарлама әкімшісінің құрылымдық бөлімшелері жинақтаған кез келген басқа ақпарат, сондай-ақ шығыстарға шолу жүргізу үшін қажетті басқа мемлекеттік органдардың, кәсіпорындардың, мекемелердің және ұйымдардың ақпараты;

10) халыққа сауал жүргізу (сауалнама жүргізу), халықтың, кәсіпкерлік субъектілерінің, ғылыми жұртшылықтың, тәуелсіз сарапшылар мен жұртшылық өкілдерінің қалауын анықтау үшін интернет-технологияларды пайдалану;

11) мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарын іске асыру туралы мониторинг бойынша есептер;

12) мемлекеттік қаржы жағдайының мониторингі бойынша есептер;

13) жалпы сипаттағы трансферттердің, нысаналы трансферттердің, заңда және мәслихаттардың жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы тиісті шешімдерінде белгіленген қаржыландырудың минималды көлемдерінің мониторингі жөніндегі есептер;

14) қазынашылық мониторинг бойынша есептер;

15) бюджеттік мониторинг бойынша есептер;

16) қарыз алу және борыш мониторингі бойынша есептер;

17) мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелердің, оның ішінде мемлекеттік концессиялық міндеттемелердің мониторингін қоса алғанда, мемлекеттік инвестициялық жобалардың іске асырылуын мониторингілеу жөніндегі есептер;

18) мемлекеттік жоспарлау жүйесі құжаттарының іске асырылуын бағалау;

19) бюджеттік бағдарламалардың түпкілікті нәтижелеріне қол жеткізу жөніндегі мемлекеттік органдар қызметінің тиімділігін бағалау бөлігінде, мемлекеттік органдардың даму жоспарларының және облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың даму жоспарларының мақсаттарына қол жеткізу жөніндегі мемлекеттік органдар қызметінің тиімділігін бағалау бөлігінде Қазақстан Республикасының жоғары аудиторлық палатасы жүргізетін облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдары қызметінің тиімділігін жыл сайынғы бағалау жүйесіне сәйкес мақсаттарға қол жеткізу жөніндегі операциялық бағалау;

20) мемлекеттік инвестициялық жобалардың іске асырылуын бағалау;

21) мемлекеттік мүлікті басқару тиімділігін бағалау;

22) бұқаралық ақпарат құралдарындағы мақалалар, қоғамдық ұйымдардың есептері/баяндамалары/хаттары, азаматтардың өтініштері.

Жұмыс тобы тиісті бюджеттік бағдарламаларды іске асыру мерзімдерін ескере отырып, шығыстарға шолу жүргізу үшін қажетті және уақыт кезеңімен қамтылатын деректер жиынтығын дербес айқындайды.

36. Жұмыс тобы жүргізген нәтижелер бойынша шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті органға қорытындылар ұсынылады.

7-параграф. Шығыстарды шолу мақсатына жетудің нұсқаларын әзірлеу және шығыстарды шолу бойынша есепті қалыптастыру

37. Шығыстарды шолу нәтижелері бойынша алынған қорытындылар негізінде жұмыс тобы шығыстарды шолу мақсатына жетудің мүмкін нұсқаларын әзірлейді.

Нұсқа — техникалық іске асыру тұрғысынан негізделген және өзара байланысты саясат жабдықтарының, құралдарының, шараларының нақты жиынтығы, оны іске асыру шығындарды қарау мақсатына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Нұсқаларды әзірлеу шығындарды шолу мақсатына жету үшін екіден аз өзара эксклюзивті тәсілдерді қалыптастыруды қамтиды, оған ештеңе өзгертпеу - (нөлдік) нұсқасы жатпайды.

38. Опциялар шығындарды қарау мақсатына жетудің нақты жолын анықтауды қарастырады:

1) Мемлекеттік қызметтерді көрсету жөніндегі өкілеттіктерді жеке секторға (толық немесе мемлекеттік-жекешелік әріптестік шарттарында) немесе жергілікті деңгейге берудің орындылығы;

2) осы саладағы бағдарламалар әкімшісінің (мекеменің) қызметін жалғастырудың орындылығы және тиісті өкілеттіктерді басқа бағдарламалар әкімшісіне беру мүмкіндігі;

3) нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізу, жаңаларын жою немесе әзірлеу қажеттілігі;

4) мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің сапасы және/немесе құны стандарттарын қоса алғанда, салалық стандарттардың болуы;

5) нұсқаны іске асырудың тиісті салаға қысқа, орта және ұзақ мерзімді кезеңге күтілетін әсері, сондай-ақ нұсқаны іске асырғаннан кейін күтілетін бюджет қаражатын пайдаланудың тиімділігі мен нәтижелілігі;

6) нұсқаны іске асыру үшін қажетті қаржылық шығыстардың көлемі, бюджеттің шығыс және кіріс бөлігіне болжамды әсер ету;

7) нұсқаны іске асыру мерзімдері;

8) опцияны іске асыру тәуекелдері.

39. Шығыстарды шолу есебі орындалған зерттеулер, жүргізілген талдау нәтижелері, талқылаулар және жұмыс тобы қабылдаған шешімдер негізінде алынған жалпыланған ақпаратты қамтиды.

40. Шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті орган шығыстарға шолудардың осы Қағиданың 2-қосымшасындағы нысанға сәйкес шығыстарды шолу есебі бекітіледі.

41. Шығыстарға шолу жүргізу жөніндегі уәкілетті орган шығыстарды шолудың бекітілген есептерін, оның ішінде тиісті негіздемелері бар бюджет қаражатын үнемдеу нұсқаларын республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясына жібереді.

42. Республикалық немесе тиісті жергілікті бюджет комиссиясы бюджет қаражатын үнемдеудің неғұрлым қолайлы нұсқаларын айқындайды және нақты объектілер бойынша шығыстарды шолудың нәтижелерін бекітеді.

43. Нақты объектілер бойынша шығыстарды шолу нәтижелері республикалық немесе жергілікті бюджеттің өзге де ұқсас шығыстарына қолданылуы мүмкін.

44. Нақты объектілер бойынша шығыстарды шолудың нәтижелері кезекті жоспарлы кезеңге арналған жергілікті бюджеттің республикалық немесе жобасын жасау кезінде есепке алынуға тиіс.

Шығыстарға шолу жүргізу,
мақсаттарды, тақырыптарды,
объектілерді, өлшемшарттарды,
көлемді (қамтуды), деңгейді,
уақыт шенберін, кезеңділікті
айқындау Қағидаларына
1-қосымша

Шығыстарға шолу объектілерінің тізбесін айқындауға арналған сауалнама

1. Қандай салалар, бағдарламалар, шығыстар санаттары жалпы шығыстардағы ең көп үлесті құрайды (5-10%-дан астам)?
2. Соңғы 3-5 жылда қандай салалар, бағдарламалар, шығыстар санаттары шығыстардың күрт өсу тенденциясын көрсетті?
3. Соңғы жылдары шығындардың қай салалары, бағдарламалары, санаттары тікелей және түпкілікті нәтижелердің айтарлықтай жақсаруынсыз шығыстардың айтарлықтай өсуін көрсетеді?
4. Саладағы, бағдарламадағы, шығындар санатындағы шығыстардың өсуіне себеп болатын негізгі факторлар қандай?
5. Дағдарыс қай салаларға қатты әсер етеді және қосымша қаражат бөлуді қажет етеді?
6. Дағдарыс қай салаларға қатты әсер етпейді, бірақ Үкіметтің ұзақ мерзімді пайымында маңызды орын алады?
7. Саланың жалпы ішкі өнімге (бұдан әрі – ЖІӨ) қосқан үлесі қандай (нақты, бағалаулар бойынша, трендтер)?
8. Әлемнің басқа елдерінің және өңірдің көрсеткіштерімен салыстырғанда ЖІӨ-ге пайызбен салаға жұмсалатын шығыстар деңгейі.
9. Қандай салалар, бағдарламалар, шығыстар санаттары бөлінген бюджет қаражатының елеулі жеткіліксіз игерілуін немесе артық жұмсалуын (қымбаттауын) көрсетеді (ауытқу 5-10%-дан астам). Бұл тенденция маусымдық па, әлде тұрақты ма?
10. Қандай салалар, бағдарламалар, шығыстар санаттары бюджеттің ерекше тенденцияларын немесе құбылмалылықтың жоғары деңгейін көрсетеді? Мұның айқын себептері қандай?
11. Кейбір салаларда немесе салалық министрліктерде/мемлекеттік ведомстволарда басқалармен салыстырғанда пропорционалды емес көп (жалпы шығыстарға пайызбен) шығыстардың қандай да бір санаттары бар ма?
12. Шығыстар міндетті ме, әлде дискрециялы ма (міндетті емес)? (міндетті шығындар ықтимал қысқарту үшін қарастырылмайды).
13. Шығыстардың немесе бағдарламалардың қандай санаттары пайда болды немесе артық болуы мүмкін?
14. Салалық министрліктер/мемлекеттік ведомстволар (өтпелі бағдарламалар жағдайында) бойынша салыстыру кезінде бағдарламалардың тиімділігі мен шығыстар деңгейі қалай салыстырылады? Ең күшті ауытқулар қайдан көрінеді?
15. Қандай бағдарламалар тиімсіз (қызмет көрсету сапасы мен түпкілікті нәтижелер тұрғысынан)? Олардың тиімсіздігінің айқын себептері қандай?
16. Үкіметтің қайта қаралған басымдықтары аясында бағдарламаның өзектілігі.

Шығыстарға шолу жүргізу,
мақсаттарды, тақырыптарды,

объектілерді, өлшемшарттарды,
көлемді (қамтуды), деңгейді,
уақыт шеңберін, кезеңділікті
айқындау Қағидаларына
2-қосымша

Нысан

Шығыстарды шолу есебі

I. Ағымдағы жағдайды сипаттау:

II. Стратегиялық шығыстарды шолу, бюджеттік шығыстарды шолу, инвестициялық шығыстарды шолу нәтижелері туралы негізгі тұжырымдар мен ақпарат:

III. Шығындарды шолу мақсатына қол жеткізу нұсқалары

1. 1-нұсқаның сипаттамасы

1.1. Нұсқа атауы

1.2. Нұсқаны іске асыруға бағытталған ұсыныстар:

1.3. Нұсқаны іске асырудың салаға күтілетін ықпалының болжамы:

Әсер ету объектілері	Күтілетін ықпал

1.4. Нұсқаның қаржылық-экономикалық негіздемесі:

1.5.Нұсқаны іске асыру тәуекелдері:

Тәуекел	Тәуекелдің алдын алу/минимизациялау жолдары

1.6. Шаралар, жауапты орындаушылар және оларды іске асыру мерзімдері

Өлшем атауы	Жауапты орындаушы	Іске асыру мерзімі	Орындау индикаторы

2. 2-нұсқаның сипаттамасы (1-нұсқа сияқты тәсілмен жазылады)

IV. Нұсқаларды салыстыру

Салыстыру өлшемшарттары	1-нұсқа	2-нұсқа	3-нұсқа
Бюджеттің шығыстары мен кірістеріне ықпалы			
Мықты жақтары			
Әлсіз жақтары			

Тәуекелдер			
Басқа			
Шығыстарды шолу мақсатына жету үшін жұмыс тобының оңтайлы ұсыныстары:			
V. Жұмыс тобы мүшелерінің жеке лауазымдары:			
Жұмыс тобының жетекшісі			
_____ (Тегі, аты-жөні, әкесінің аты, (бар болған жағдайда) (бұдан әрі – аты-жөні), лауазымы)		_____ (қолтаңбасы)	
Жұмыс тобының мүшелері:			
_____ (аты-жөні (бар болған жағдайда), лауазымы)		_____ (қолтаңбасы)	
_____ (аты-жөні (бар болған жағдайда), лауазымы)		_____ (қолтаңбасы)	
_____ (аты-жөні (бар болған жағдайда), лауазымы)		_____ (қолтаңбасы)	